

УДК 330.8

МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ НАПРЯМКАХ

Кальченко С.В., д.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь, Україна

Summary. The features of the formation of modern literary genres are considered. The social and economic essence of situations modeled in novels of a detective genre and fantasy genre novels is substantiated.

Keywords: technical structure, literature, socio-economic relations, post-industrial society.

Постановка проблеми. Невід’ємною складовою розвитку постіндустріального інформаційного суспільства є формування ціннісних орієнтирів, які мають запропоновуватися населенню. Однією з форм визначення моральних принципів «інформаційної людини» є напрями сучасної літератури. Даний факт обґрунтував актуальність дослідження системи соціально-економічних відносин, що моделюються в сучасних літературних жанрах.

Основні матеріали дослідження. Процес формування постіндустріальної моделі в межах світового економічного простору та специфіка відповідних тенденцій на рівні національних економік, поряд із іншим, знайшли своє відображення у художній творчості. Більше того, на нашу думку, ці процеси обумовили виникнення та подальший активний розвиток популярних літературних жанрів, а саме детективу та фантастики.

Перед читачами моделюється ситуація, де людина може конвертувати свої професійні вміння та навички у соціальний статус та відповідні владні повноваження. В детективному жанрі (особливо на початку) головний герой є здебільшого чистим інтелектуалом, повністю вільним у виборі клієнта, а головним знаряддям праці є розумові здібності та відповідні професійні навички. Фентезі, як різновид фантастичного жанру, виникло та оформилось майже на сто років пізніше, ніж детективний напрямок, але на сьогоднішній день активно розвивається, а кількість авторів (чого неможна сказати про якість), постійно зростає.

Незважаючи на принципові відмінності жанрів один від одного за принципами побудови сюжетних конструкцій, обидва є літературним відображенням відповідного етапу соціально-економічного розвитку людства. Для більш детального вивчення спільних рис детективного та фентезійного жанрів розглянемо основні спільні риси.

1. Альтернативне осмислення об’єктивної реальності. Детектив фактично підкреслює неспроможність держави ефективно здійснювати функції захисту законних інтересів громадян. Фентезі взагалі передбачає створення

альтернативних (як і інші фантастичні напрямки) світів. Водночас, на відміну від наукової фантастики, автори здебільшого абстрагуються від реалій сьогодення.

2. Специфіка головних героїв, сюжетних конструкцій. Невід'ємною складовою детективного твору є демонстрація потужної розумової діяльності головного героя, його вміння ефективно обробляти інформаційний матеріал. При цьому автори-класики обов'язково демонстрували унікальність методу, його принципову відмінність від підходів, що практикували інші персонажі. Жанру фентезі, як різновиду фантастичного напрямку в літературі, також притаманна акцентуація на ролі інформаційних ресурсів у життєдіяльності людини, хоча і в дещо іншому аспекті.

Зазначені жанри виникли, сформувалися та отримали активний розвиток разом із аналогічними процесами відносно до постіндустріальної інституціональної економіки, для якої, зокрема є характерним наступні елементи.

1. Формування моделі інформаційного суспільства, яке також визначають як «економіку знань».

2. Формування техноструктури як невід'ємного елементу постіндустріальної інформаційної економічної моделі.

3. Формування альтернативного оточення, яке суб'єкти постіндустріальної інституційної економіки створюють самостійно, здійснюючи з часом вплив на соціально-економічні реалії сьогодення.

Висновки. Таким чином ми можемо зробити висновок, що обрані нами для аналізу літературні жанри у своєму розвитку повністю відповідають ідеалам та принципам функціонування постіндустріальної інституціональної економіки, в основі розвитку якої лежить ефективне застосування інформаційних ресурсів. В творах класиків детективу та «фентезі» активно розглядаються питання розвитку інституційного середовища, зокрема роль техноструктури у функціонуванні національної економіки.

Список літератури.

1. Иноземцев В.Л. К теории постэкономической общественной формации / В.Л. Иноземцев. — М.: Таурус, 1995. — 330с.

2. Ковтун Е.Н. Рождение фэнтези: трансформация посылки в российской фантастике конца XX столетия // Словенска научна фантастика. Београд: Институт за књижевност и уметност, 2007. С. 305–327.

3. Мастера детектива. Вып.1: Пер. с англ. и фр. — М.: Правда, 1989. — 640 с.